

ת"פ 42177/01/13 - מדינת ישראל נגד ארז גבאי

בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כב' השופט י' נועם

ת"פ 42177-01-13 מדינת ישראל ואח' נ' ארז גבאי (עציר)

המאשימה

מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

נגד

הנאשם

ארז גבאי (עציר)

ע"י ב"כ עו"ד מ' איווס

גזר-דין

1. הנאשם הורשע, על-פי הודאתו, בעבירת גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות - לפי סעיף 333 בנסיבות המנויות בסעיף 1)335 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - החוק). הודאתו של הנאשם ניתנה בגדרו של הסדר טיעון שהגיעו אליו הצדדים בשלב מתקדם של שמיעת הראיות, לאחר תום עדותו של הנאשם. הצדדים הגיעו להסדר, לאחר שנתקבלה חוות-דעת פסיכיאטרית מטעם הסניגוריה, ובית-המשפט היה אמור לשמוע את עדויותיהם של הפסיכיאטר מטעם הנאשם, ד"ר ראסם כנאענה, ואת עדותו של הפסיכיאטר המחוזי, בעניין מצבו הנפשי של הנאשם. על-פי הסדר-הטיעון תוקנו עובדות כתב-האישום; העבירה של גרימת חבלה בכוונה מחמירה - לפי סעיף 329 (א)1 לחוק, הומרה בעבירת גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, כאמור; ועבירה נוספת של שיבוש מהלכי משפט נמחקה מכתב-האישום. הסדר הטיעון לא חל על העונש.

2. להלן עובדות כתב-האישום המתוקן, העומדות ביסוד ההודאה וההרשעה. בתקופה הרלבנטית לאישום, בחודש ינואר 2013, עבדו הנאשם והמתלונן במסעדת "ואכלת ושבעת" ברח' בית ישראל בירושלים (להלן - המסעדה). ביום 15.1.13, בעת ששהו השניים במסעדה, פנה הנאשם למתלונן וביקש כי יסור עמו לחדר המחסן של המסעדה. כשנכנסו למחסן, שאל הנאשם את המתלונן האם מעיל או סוודר שייכים לו. המתלונן השיב בשלילה ופנה לצאת מהמחסן לחדר העבודה הסמוך לו. בעת שיצא המתלונן מהמחסן, כאשר גבו מופנה לנאשם, דקר הנאשם את המתלונן בגבו באמצעות סכין שהחזיק בידו. מעוצמת הדקירה, נהדף המתלונן לפניו, לעבר משגיח כשרות שעמד אותה עת במקום. הנאשם המשיך ודקר את המתלונן במותנו הימנית מאחור, פעמיים; וכן דקר אותו מספר דקירות נוספות בחזה ובאמה, זאת בשעה שהמתלונן ניסה לברוח ממנו. הנאשם המשיך לנסות לדקור את המתלונן, עד לשלב שבו הבעלים של המסעדה אחז בו וחצץ בינו לבין המתלונן. בשלב זה, רכן הנאשם לעבר משטח העבודה של המסעדה, ותפס בידו סכין לחיתוך

בשר, שאורכה 50 ס"מ. הבעלים של המסעדה אחז אף בסכין, כדי למנוע מהנאשם מליטול אותה מהשולחן; ואולם הנאשם ניסה שוב ושוב ליטול את הסכין האמורה ולהתקדם אל עבר המתלונן. בתכופ לאחר מכן נמלט הנאשם מהמסעדה. כתוצאה מהדקירות הוסבו למתלונן מספר חתכים בפלג הגוף העליון, שניים מהם באורך של כ-3 ס"מ כל אחד, וכן חתך נוסף באורך של כ-3 ס"מ באמת יד ימין. המתלונן הובהל באמבולנס לבית-חולים, שם נתפרו החתכים.

3. יצוין, כי מרבית העובדות לא היו שנויות במחלוקת, שכן האירוע, רובו ככולו, תועד במצלמות האבטחה של המסעדה. בטרם הודאתו של הנאשם במסגרת הסדר-הטיעון, העידו המתלונן עדי הראיה לאירוע. בפרשת ההגנה העיד הנאשם, כי אינו זוכר דבר מהאירוע, וכי הוא מתקשה לזהות עצמו בסרט מצלמת האבטחה. כאמור, בסופו של יום, לאחר שהנאשם נבדק על-ידי פסיכיאטר מטעמו, ובית-המשפט היה אמור לשמוע את עדויותיהם של הפסיכיאטר המחוזי והפסיכיאטר מטעם הסניגוריה, הגיעו הצדדים להסדר הטיעון האמור; והנאשם הורשע, על-פי הודאתו, בעבירה של גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות. יצוין, כי היסוד הנפשי בעבירה דנן הוא מחשבה פלילית; שעה שבעבירה המקורית שבה הואשם הנאשם - לפי סעיף 329 לחוק - היסוד הנפשי כולל כוונה מיוחדת להסב חבלה חמורה. עוד יוער, כי הרקע לביצוע הדקירה לא נתחוו, והמתלונן העיד כי הנאשם התנפל עליו לפתע ללא כל סיבה, ומבלי שקדם לכך כל עימות או יכוח.

4. הנאשם הנו בן 31, רווק, בן למשפחה המונה זוג הורים וארבעה ילדים. הוא סיים 11 שנות לימוד והתגורר עד למעצרו בבית המשפחה. לחובתו הרשעות קודמות, בעבירות שנתן עליהן את הדין בשלושה משפטים. בשנת 2002 נידון לשישה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות בגין עבירות סמים; בשנת 2009 נגזר דינו לשלושה חודשי מאסר בפועל בגין עבירה של תקיפת שוטר; ובמהלך ניהול התיק נוכחי, ביום 13.11.13, נשפט ל-45 ימי מאסר בפועל בגין עבירות של הימורים בלתי חוקיים, שנעברו על-ידו לפני כשלוש שנים. מחוות דעת שהוגשו בעניינו - חוות-דעת פסיכולוגית וחוות דעת פסיכיאטרית, עולה כי מדובר באדם ללא מערכת תמיכה משפחתית וחברתית, שסובל מהפרעת אישיות ומחרדות, ואשר מקבל כיום טיפול תרופתי פסיכיאטרי.

5. בחוות-הדעת הפסיכיאטרית, שנערכה על-ידי ד"ר ראסם כנאענה, ואשר הוגשה מטעם הסניגוריה ללא התנגדות המאשימה, צוין כי לנאשם אין רקע של הפרעה פסיכוטית, וכי הוא אחראי למעשיו וכשיר לעמוד לדין. עם זאת, חיווה המומחה דעתו, כי הנאשם לוקה בהפרעת אישיות פרנואידי, המשולבת ברקע חרדתי וסף גירוי ותסכול נמוכים, אשר יכולים להשפיע על מכלול התנהגותו; כי ייתכן שאלו השפיעו עליו בעת ביצוע העבירה, זאת על אף שהיה אחראי למעשיו, כאמור; וכי התנהגותו באירוע הייתה אימפולסיבית ולא שיקפה פעולה מתוכננת מראש.

6. טיעוני המאשימה לעונש הושמעו על-ידי שני פרקליטים. פרקליט בכיר, עו"ד א' פדן, השמיע טיעון כללי על הצורך בשינוי מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות המבוצעות אגב שימוש בסכין; והפרקליטה המטפלת בתיק, עו"ד נ' ברח"ד, השמיעה טיעונים קונקרטיים בעניין מתחם הענישה ההולם והעונש המתאים לנאשם בתוך המתחם. עו"ד פדן ציין, כי התייצב לדיון בעקבות "חשיבה מערכתית" של הפרקליטות על נושא עבירות האלימות החמורה; טען כי רמת הענישה הנהוגה הן בערכאות הדיוניות והן בפסיקת בית-המשפט העליון - בעבירות לפי סעיפים 333 ו-335 לחוק, כמו גם בעבירות לפי סעיף 329 לחוק, המבוצעות אגב שימוש בסכין - "איננה מבטאת את הענישה ההולמת בעבירות אלו"; והוסיף כי על-פי הנחיית פרקליט המדינה, הוחלט לפעול לשם העלאת רמת הענישה בעבירות הסכינאות והאלימות החמורה (עמ' 93). הוא גרס, כי מתחם הענישה ההולם בגין העבירה הנדונה, בנסיבות ביצועה, נע בין ארבע לבין שבע שנות מאסר; ואישר כי אין בידו פסיקה התומכת בעמדה עונשית זו, שכן הוא מודע לכך שהוא עותר לקביעת מתחם "גבוה יותר ממדיניות הענישה הנוהגת עד היום" (עמ' 92). עו"ד ברח"ד שטענה לגוף העניין, ציינה בטיעוניה בהקשר זה, כי "בפסיקה הנוהגת היום יש פער בין אמירות בית-משפט העליון לבין העונשים" (עמ' 95). בטיעוניה לעונש הדגישה עו"ד ברח"ד את הערכים המוגנים שביסוד העבירה, את חומרת נסיבות האירוע, וכן את הנזקים שנגרמו למתלונן - הן החתכים בגופו והן הטראומה הנפשית שחווה.

7. ב"כ הנאשם לא הקל ראש בחומרת העבירה, אך סבר כי אין להחמיר בדינו של הנאשם. במענה לבקשת הפרקליטות - להעלות את רמת הענישה - ציין הסנגור כי אין זה המקרה המתאים לכך, זאת לנוכח הודאת הנאשם שניתנה בעקבות המרת סעיף האישום, ולאור נסיבותיו האישיות של הנאשם והרקע הנפשי האמור. באשר לנסיבות ביצוע העבירה, הדגיש הסנגור כי מדובר באירוע ספונטאני, שלא קדם לו תכנון; והוסיף כי למרבה המזל לא הוסבו למתלונן חבלות קשות יותר, והוא החלים מפציעתו. הוא ביקש מבית-המשפט להתחשב לקולא בהודאתו של הנאשם, בחרטה שהביע על מעשיו, בנסיבותיו האישיות ובמצבו הנפשי - כמתואר בחוות-הדעת הפסיכיאטרית. הסנגור סבר, כי העונש הראוי בעניינו של הנאשם הוא מאסר בפועל לתקופה של שנתיים.

במסגרת דבריו האחרונים לעניין העונש הביע הנאשם צער וחרטה על מעשיו, הדגיש כי לא התכוון לפצוע את המתלונן, והוסיף כי הפיק את הלקח הראוי מהתנהגותו. כן ציין, כי במסגרת מעצרו הוא מקבל תרופות פסיכיאטריות, ששיפרו את מצבו.

8. העבירה שבה הורשע הנאשם חמורה בטיבה, בנסיבותיה ובתוצאותיה. אין צורך להכביר מילים על הסיכון הרב הנשקף לציבור משימוש בנשק קר, ובכלל זה סכינים, במהלך סכסוכים ועימותים. בתי-המשפט מתריעים, פעם אחר

פעם, על מעשי אלימות ובריונות, שבמהלכם נעשה שימוש בסכינים - תופעה המכונה "נגע הסכינאות" (ע"פ 6324/11 סולטאן זבידאת נ' מדינת ישראל (29.11.12)), כמו-גם "תת-תרבות הסכין" (ע"פ 1552/08 פרטוש נ' מדינת ישראל (29.10.08)). תופעה קשה זו, של יישוב מחלוקות וסכסוכים תוך שימוש בנשק קר ובסכינים, שהייתה למגפה אשר פשתה לדאבון הלב במקומותינו, ואשר עלולה להביא לתוצאות קשות של קיפוח חיים, או כמו בענייננו להסב פציעות וחבלות חמורות - מחייבת תגובה עונשית קשה ומחמירה. על-רקע זה נפסק, כי העונש ההולם בגין גרימת חבלה חמורה באמצעות סכין, הנו, ככלל, מאסר בפועל, ולא לתקופה קצרה, אף אם מדובר בנאשם ללא הרשעות קודמות (ע"פ 2037/13 סאלח מחגנה נ' מדינת ישראל (26.6.13)); וכאשר מדובר בדקירה שנעשתה מתוך כוונה להסב חבלה חמורה - מאסר בפועל לתקופה ממושכת (ראו, למשל: ע"פ 1552/08 בעניין פרטוש, לעיל; ע"פ 3052/10 ראפיק זועבי נ' מדינת ישראל (5.9.11)); ע"פ 6324/11 בעניין סולטאן זבידאת, לעיל; וע"פ 2225/11 מדינת ישראל נ' לואי גלאם (6.5.12)). עוד מורה הפסיקה, כי האינטרס הציבורי שבהחמרה בענישה בעבירות של גרימת חבלות ופציעות באמצעות סכין גובר על השיקולים הנובעים מנסיבותיו האישיות של הנאשם, ושיקולים של טיפול ושיקום.

9. בהתאם לתיקון 113 לחוק, על בית-המשפט לקבוע בגזר-הדין את מתחם העונש ההולם, זאת בהתאם לעיקרון המנחה והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה; ובהמשך, לגזור את העונש המתאים לנאשם בתוך מתחם הענישה ההולם, תוך התייחסות לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, אגב אפשרות לסטות מהמתחם בנסיבות חריגות שצוינו בחוק.

בבואי לקבוע את מתחם העונש ההולם בגין המעשים שביצע הנאשם, יש להתחשב בערכים החברתיים העומדים ביסוד העבירה - שמירת החיים ושלמות הגוף, וההגנה על שלום הציבור וביטחונו; וכן להביא בחשבון את העונש המרבי שנקבע בצדה - 14 שנות מאסר. בנוסף, יש להתחשב בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, ובכללן - התנפלותו של הנאשם על המתלונן מאחור, דקירתו את המתלונן מספר פעמים וניסיונו לתפוס סכין נוספת להמשך ביצוע הדקירות. הנסיבות חמורות גם לנוכח תוצאות הדקירות - מספר חתכים שהצריכו תפירה, בצד הטראומה הנפשית שהוסבה למתלונן. אמנם לא מדובר במעשה מתוכנן אלא בהתפרצות אלימה ספונטאנית; אך דווקא עובדה זו מגבירה את הסיכון הנשקף מהנאשם, שבחר להגיב בדרך כה אלימה ומסכנת חיים בשל עניין של מה בכך, שטיבו כלל לא נתחוו. לצורך קביעת מתחם הענישה בעבירה הנדונה של גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, יש להביא במניין השיקולים את היסוד הנפשי של העבירה, שכולל מחשבה פלילית בלבד; זאת בשונה מהעבירה שיוחסה לנאשם בכתב-האישום המקורי - גרימת חבלה בכוונה מחמירה - הדורשת יסוד נפשי של כוונה לגרום חבלה חמורה, ושעונשה המרבי עומד על 20 שנים. לנוכח המרת סעיף העבירה במסגרת הסדר הטיעון, יש לצאת מההנחה שהנאשם לא התכוון לגרום למתלונן חבלות, ושלא ניתן לייחס לו כוונה כאמור אף מכוח הלכת הצפיות, עת פעל באימפולסיביות על רקע מצבו הנפשי. בכל

הנוגע לרמת הענישה בעבירות של פציעות וחבלות באמצעות סכינים, הרי שזו נלמדת, בין-השאר, מפסיקת בית-המשפט העליון, שקבעה את אמות המידה העונשיות הראויות וההולמות בעבירות דנן. לא ברורה לי בקשת המאשימה להחמיר במדיניות הענישה מעבר לזו שנתגבשה בפסיקת בית-המשפט העליון, ולא נתחוויר מדוע נדרשת החמרת יתר דווקא בעניינו של הנאשם, שלוקה בבעיות נפשיות, ואשר הודה במיוחס לו והורשע בהסכמת המאשימה בעבירה קלה יותר מזו המקורית שיוחסה לו.

חומרת העבירה, נסיבות ביצועה ותוצאותיה - מחייבות הטלת מאסר ממושך; זאת משיקולים של גמול והוקעת המעשים, שמירה על ערך החיים ושלמות הגוף, הגנה על ביטחון הציבור מפני הסיכון הנשקף מהנאשם, וכן הרתעה ממשית - אישית וכללית. בהתחשב בעיקרון ההלימה שבענישה, בפגיעה בערכים החברתיים המוגנים שביסוד העבירה, בנסיבות ביצוע העבירה, וכן ברמת הענישה הנהוגה בעבירה דנן - סבורני, כי מתחם הענישה ההולם בעניינו של הנאשם נע בין שנתיים לבין חמש שנות מאסר.

10. באשר לגזירת העונש המתאים בתוך מתחם העונש ההולם, יש להתחשב בנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות. בעניינו, יש להתחשב, מחד גיסא - בעברו הפלילי של הנאשם, אם כי אין לחובתו עבירות אלימות של ממש; ומהסיכון להישנות התנהגות אלימה דומה בעתיד, בתנאי מצוקה ולחץ, זאת נוכח ההערכה הפסיכיאטרית בעניינו. מאידך גיסא, יש להתחשב לקולא בהודאתו של הנאשם; בנטילת האחריות על מעשיו, אמנם בשלב מאוחר; בנסיבותיו האישיות והמשפחתיות; ובמצבו הנפשי, כמי שאובחן כלוקה בהפרעת אישיות פרנואידית בשילוב חרדות, אשר מקבל טיפול תרופתי פסיכיאטרי. כן אתחשב לעניין קביעת משך המאסר, בכך שהנאשם נתון מזה כ-13 חודשים במעצר, שתנאיו מכבידים מתנאי מאסר.

11. על-יסוד האמור לעיל, ובהתחשב במכלול טיעוני הצדדים לחומרה ולקולא, אני גוזר את דינו של הנאשם כדלהלן:

א. ל-32 חודשי מאסר בפועל, מיום מעצרו - 19.1.13.

ב. לשישה חודשי מאסר על-תנאי, שלא יעבור בתוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר עבירת אלימות שתסב לאדם חבלה של ממש.

ג. לפיצוי המתלון בסכום של 10,000 ₪. הפיצוי ישולם עד ליום 1.6.14.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון בתוך 45 יום מהיום.

הפרקליטות תדווח למתלונן על פסיקת הפיצויים ותמסור לו עותק מגזר-הדין. בנוסף, תמסור הפרקליטות למזכירות בית-המשפט את פרטי המתלונן, לצורך הטיפול בגביית הפיצויים.

ניתן היום, י"ח באדר א' התשע"ד, 18 בפברואר 2014, במעמד ב"כ המאשימה, הסניגור והנאשם.

יורם נועם, שופט